

TRIBUNA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "
Nrul de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și :
America . . . 10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.
—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Alegerea de episcop la Caransebeș.

(R.) În împrejurări nu se poate mai grele: pe când în internul său era sfâșiată adânc, iar d'afară o asaltase, de vreme îndelungată, guvernul dușmănos, — eparhia Caransebeșului și-a ales erii episcop în locul lui Nicolae Popea, trecut la cele vecinice.

Sinodul eparhial a dat încrederea sa celui pe care întreaga obște română așteptă să-l vadă în fruntea diecezei văduvite. Din totalul de 57 voturi date, Preacuvioșia Sa arhimandritul și vicarul episcopesc Filaret Musta a întrunit 41 voturi. Alegerea făcându-se în cea mai deplină ordine și cu demnitate, dupăcum și era de așteptat, P. S. Sa Episcopul Aradului, care a prezidiat alegerea ca mandatar al I. P. S. Sale Mitropolitului, a încheiat cuvenitul protocol, după înaintarea căruia la mitropolie, are să urmeze sfințirea de episcop a nou alesului.

Sperăm, că nici în cercurile înalte competente nu se vor ridica obiecțiuni împotriva acestei alegeri, așa că în curând P. C. Sa să-și poată ocupa scaunul arhieresc și cu mâni tari să cărmuiască dieceza asupra căreia în timpul din urmă se abătuse atâta primejdie.

Membrilor Sinodului adresăm cuvinte de laudă: au fost la înălțimea situației alegând în fruntea diecezei un bărbat cult, podoabă a vechei garde de teologi instruiți și crescuți în străinătate, la focarele civilizației apusene. Viena este adică leagă-

nul culturii europenești a nou alesului episcop. A dat astfel semne de recunoștință față de cel care și până acum, la bătrânețe și-a închinat viața exclusiv numai cauzei sfinte bisericești, și școlare.

Și este un noroc nu numai pentru dieceza Caransebeșului, dar pentru întreaga mitropolie gr.-or. română că se investește cu toiag de păstor nu numai un bărbat distins, preot în înțelesul înalt al cuvântului, ci și un om cu mari experiențe: Filaret Musta este adică unul dintre cei puțini care se poate lauda că a fost mâna dreaptă, întimul a doi episcopi mari, învățăcei ai lui Șaguna: alui Ioan Popazu, întâiul episcop al Caransebeșului, și a lui N. Popea, depozitarul principiilor mărețe șaguniane!

O altă împrejurare favorabilă e că Filaret Musta nu și-a făcut dușmani în nici o direcție, căci politică militantă n'a făcut niciodată, precum n'a fost nici omul discuțiilor pătimase, ci călăuzit pururea de interesele înalte și de neclintita credință către biserica noastră națională, a căutat să se facă folositor prin propovăduirea și practica înaltelor virtuți creștinești.

În sinoade și congrese s'a distins ca un apărător sincer și convins al autonomiei bisericești noastre, — ș'o trăsătură caracteristică: om de spirit!

Oamenii și vicisitudinile vremii au îngrămadit însă atâtea rele, asupra diecezei Caransebeșului, în cât cetatea lui Doda a ajuns ruină. Va trebui deci nu numai din partea alesului o extraordinară efortare, ci și din partea alegătorilor, a fruntașilor, o

rară abnegațiune și o energie de fer pentru a se reface ce s'a destrămat.

Bunăînțelegerea ce a domnit cu prilejul alegerii, să sperăm că va dăinui și de aci încolo și d'odată cu instalarea noului episcop se va inaugura la Caransebeș o epocă de întărire și înflorire. D-zeu să ajute nou alesului episcop să învingă toate greutățile spre binele neamului și preamărirea lui Dumnezeu.

Doamne, trimite darul tău cel sfânt asupra alesului bisericii. Amin!

Dela temniță. Din temnița Seghedinului, unde zac în grea robie tinerii redactori și luptători inimoși, primim știri triste. Sunt mulți români acolo, ei duc o viață nu se poate mai grea, nimeni nu se îngrijește însă de ei. Facem apel la cei în drept să nu uite de acești tovarăși de luptă, ci grabnic să-i ajute, cu mână largă.

Banca națională ungară, visul de aur al kossuthiștilor este aspru combătută de mării dela bursa din Budapesta. Astfel acum de curând Sigismund Kornfeld, financiar cu renume în capitala ungară, spune că nu ar fi bine și nici este chip de a se înființa o bancă națională, dezvoltând pe larg motivele. »Budapesti Hirlap« de eri îl combate, toră motive însă, ci numai cu — fraze goale și declamări patriotice.

Confiscarea unei cărți de istorie sârbească. Poliția din Semlin a confiscat opera „Istoria poporului sârbesc“ scrisă de profesorul Stanoievici dela universitatea din Belgrad. Prin-

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Edmondo Di Amicis.

I N I M A.

Un bulgăre de zăpadă.

Vineri, 16 Decembrie.

Și ninge, ninge mereu. Azi dimineață, la ieșirea din școală s'a întâmplat ceva rău. Un cârd de băieți, de abia sjunși pe corso, începură să se bată cu bulgări făcuți cu zăpada care era apăsătoare de se făceau bulgării tari și grei ca niște pietre. Pe trotuar trecea multă lume. Un domn strigă:

— Astâmpărați-vă, băieți!

În clipa aceea, după cealaltă parte a stradei se auzi un țipăt și văzui un bătrân căruia îi căzuse pălăria și care se clătina cu mâinile la ochi, iar un copil ce sta lângă el strigă:

— Ajutor, ajutor!

Din toate părțile lumea dete fuga. Bătrânul fusese lovit în ochi cu un bulgăre. Băieții fugiră ca pui de potârniche. Eu stam la fereastra librăriei, unde intrase tata, și văzui mulți colegi de-ai mei cari veneau în goană și amestecându-se cu alții ce stau pe trotuar se făceau că se uită în ferestrele prăvăliilor. Între ei, era Garrone, Coretti, „zidarul“ și Garoffi, acela cu mărcile postale.

Lumea se grămădisse împrejurul bătrânului, și un gardist întrebă în dreapta și în stânga:

— Care e? Tu ai dat? Spune, cine a dat? și se uitau la mâinile băieților ca să vadă de erau ude de zăpadă.

Garoffi sta lângă mine și băgai de seamă că tremură și era alb ca un mort.

Lumea strigă mereu:

— Care e? Cine a dat?

Atunci auzi pe Garrone că șoptea lui Garoffi: — Spune că tu ai dat; ar fi o mișelie să lași ca să bănuiască pe unul nevinovat.

— N'am dat într'adins, am greșit! — răspunse Garoffi tremurând ca o frunză.

— Nu face nimic. Fă-ți datoria!

— Mi e frică.

— Nu-ți fie frică. Merg eu cu tine.

Gardistul și lumea strigă mereu:

— Care e? Care a dat? I-a intrat un ochelar în ochi! L au chiorit! Haimanalele!

Mie mi-se părea că Garoffi o să cază da'n picioarele.

— Vino, îi zise cu hotărîre Garrone; te apăr eu.

Îl luă de-o mână și-l împinse înainte, ținându-l ca pe un bolnav.

Lumea văzu și înțelese numai decât și mai mulți se năpustiră cu pumnii ridicați; dar Garrone se puse între ei, strigând:

— Vă puneți zece oameni cu un copil?

Ceialalți se opriră și un gardist luă pe Garoffi de mână și-l duse, printre lume, într'o prăvălie, în care duseseră pe bătrânul rănit.

Când l-am văzut, l-am cunoscut numai decât: era un funcționar bătrân, ce stă în casa în care stăm noi, la etajul al patrulea, împreună cu ne-

poțelul său. Îl pusese să stea pe un scaun și-și ținea batista la ochi.

— N'am făcut într'adins, am greșit — zicea Garoffi sâșpinând și mai mort de frică.

Doi sau trei bărbați îi detere brnci în prăvălie strigându-i:

— În genunchi! În ghenunchi! Cere-i iertare! și-l trintiră jos.

Dar atunci două brațe puternice îl ridicară în picioare și un glas zise tare:

— Nu, domnilor.

Era Directorul, care văzuse totul.

— Deoarece a avut curajul să vie, nimeni n'are dreptul să l umilească.

Toți tăcură.

— Cere-i iertare; zise Directorul lui Garoffi.

Garoffi isbucnind în plâns, îmbrățișă genunchii bătrânului, iar acesta, cântând cu mâna capul băiatului îl mângăia pe păr.

Tata mă trase din lume și-mi zise pe stradă:

— Enrico, într'un asemenea caz, ai avea curajul de a fi face datoria, de a te duce să-ți mărturisești greșeala?

Eu am răspuns că da.

— Promite-mi pe cuvântul tău de onoare de copil, că ai face-o.

— Îți promit, tată, pe cuvântul meu de onoare.

Profesoarele.

Sâmbătă, 17 Decembrie.

Astăzi Garoffi stătea cu frica în stn, și se așteptă ca profesorul să-l ocărăscă, dar profesorul nu a venit și cum lipseă și suplinitorul, a venit doamna Cromi care este cea mai vechie profe-

tre abonații acestei cărți s'a înseris un număr foarte mare de sârbi din Ungaria și Croația, încât ar fi avut aici mai mulți cumpărători decât în Sârbia. Autorul se ocupă în cartea sa mai ales de istoria sârbilor din Ungaria și din Croația și Slavonia. Judecătoria din Mitrovița a confirmat ordinul de confiscare al poliției din Semlin și a ordonat nimicirea exemplarelor confiscate. Cauza acestor măsuri ar fi, după zierele guvernului, caracterul „agitator“ al cărții, ceea ce știm bine că nu înseamnă decât publicarea adevărului care, ce-i drept, adesea e cel mai mare „ațățător“ în țara noastră.

Starea Majestății Sale Regelui României.

— Relație specială. —

Dela corespondenta noastră din Sinaia primim următoarele știri asupra sănătății M. Sale regelui Carol cari venind chiar din anturajul M. Sale ne informează asupra acestui punct într'un mod absolut autentic.

Sinaia, 20 Sept. st. v.

Este câțva timp de când sănătatea M. S. Regelui Carol al României inspiră îngrijiri. Rapoartele date de medici au variat în tot chipul, și într'adevăr astfel a fost și starea M. Sale. Aci bine aci rău. Nimeni nu se poate declara categoric asupra adevăratei cauze a acestor schimbări, căci, în urma constatărilor D-rului Noorden, stabilindu-se definitiv atât diagnosticul cât și cura, ar fi urmat să aflăm numai rezultate bune. Precum am mai spus însă și rândul trecut, în primele zile ce au urmat ultimului examen al Drului Noorden, M. Sa s'a simțit foarte rău cu toată schimbarea dietei la care fusese supus. Cele câteva zile bune ce a avut M. Sa după acele, s'au schimbat din nou cu o întorsătură destul de îngrijitoare și în cursul săptămânei trecute, pot afirma că starea M. Sale a fost foarte rea. Mai ales Marți și Miercuri în cursul săptămânei acesteia, M. Sa s'a simțit atât de rău în cât a refuzat absolut orice alimente; starea de neliniște în care se afla i-a produs și insomnie continuă în urma căroră M. Sa se găsește foarte slăbit.

Joi însă, s'a simțit din nou bine și a putut lua puțină supă și budincă. Noaptea a petrecut-o relativ bine, căci deși a avut oarecari dureri stomachale, ele au fost de scurtă durată.

Astăzi s'a simțit bine de tot chiar. A făcut plimbări prin sălile Castelului împreună cu M. Sa Regina și după amiază a lucrat cu D-nii miniștri Costinescu și Averescu.

Zilele acestea se așteaptă sosirea unui domn medic din Berlin, care va vizita pe M. Sa Regele.

Astăzi a sosit și A. S. R. Principesa Maria cu AA. LL. RR. Principesele Elisabeta și Maria împreună cu micul Prinț Nicolae. AA. LL. erau însoțiți de Baroneasa Deichmann și Contesa Bernstorff împreună cu copiii lor, — ambele rude îndepărtate ale M. S. Regina, venind din Neuwied.

Cât privește vizita Arhiducelui Francisc Ferdinand, — ea s'a amânat definitiv, nu din pricina stărei gravide în care s'ar fi aflând soția sa, ci din cauza stărei sănătății M. S. Regelui Carol, care nu se poate expune la cea mai mică oboseală și emoțiune în starea destul de slabă în care se află.

pigmeu caraghios de mărunț, scârbos de meschin și de imund, impresia asta este într'adevăr jalnică. Ca un leu biruit și sugrumat astfel și-a încovoiat Caransebeșul, odioasă falnic și nelvins, trupul său sub picioarele unei caricaturi pocite a politicianismului de tarabă.

Și-apoi, alegerea însăși.

Repetăm, nu persoana noului arhieru este ce reprobăm ci împrejurările în cari alegerea s'a pregătit și săvârșit ne inspiră îngrijiri serioase. În răstimpul de aproape două luni de când regretatul episcop Nicolae Popa a murit, cea mai deplină apatie și nepăsare s'a manifestat din partea membrilor sinodului diecezan pentru viitoarea soartă a dieceziei.

Dacă nepăsarea asta pentru biserică și pentru dreptul suveran al autonomiei va merge ca până acuma crescând, atunci în curând guvernul va avea libertatea de a face orice ingerențe, directe sau îndirecte autonomia noastră, căci nepăsarea sinodului va încuraja și înlezni gândurile agresive ale vrășmașului.

Iată acum raportul trimisului nostru special despre alegerea dela Caransebeș.

Sosirea episcopului I. Pap.

Sâmbătă seara la orele 6 precis P. S. Sa Episcopul Aradului I. I. Pap a sosit la Caransebeș venind cu trenul personal dinspre Timișoara. În suita P. S. Sale se aflau protopopii Dr. Traian Putici al Timișorii și Mihai Luceța al Șirioi și părintele diacon Gh. Ciuhandu (Arad). La gară P. S. Sa a fost întâmpinat de membrii consistorului din Caransebeș, părintele arhimandrit Filaret Musta, părinții Badescu, Olariu, protopopul Andrei Ghidiu și de părintele Moacă.

P. S. Sa a descins la curtea episcopoească. În oraș domnește vie mișcare. Târgul s'a umplut de o viață românească mai intensivă decât de obicei.

În cursul zilei de azi a sosit din toate părțile un mare număr de membri ai sinodului și multe alte persoane, purtând un viu interes pentru alegere.

Seara la Lichtneckert, localul cel dintâi din oraș, e plin de lume românească. Deputați sinodali, protopopi, preoți și mireni la toate mesele. Orchestra de țigani obișnuită să cânte mai mult

Alegerea episcopului Filaret Musta.

— Dela trimisul nostru special. —

Caransebeș 4 Oct. 1908.

Ziua de azi a dat diecezei Caransebeșului un nou episcop în persoana P. C. Sale arhimandritului Filaret Musta. Felicităm cu toată căldura pe noul episcop al mult încercatei dieceze și ne-am asocia cu toată inima la bucuria diecezei de-a fi ales fără sguđuirii de patimi și fără mari sbuciumări un episcop de P. C. Sale, dacă alegerea nu ni-ar fi prilejit și unele impresii întru întristătoare și dureroase.

Mai întâi chiar impresia adânc de dureroasă și umilitoare pe care ți-o lasă teatrul alegerii însăși. Cetatea lui Traian Doda curcerită și îngenunchiată, la picioarele unui

soară, care a învățat să scrie și să citească pe o mulțime de doamne cari acum însoțesc pe copiii lor la școală. D-na Cromi azi eră tristă, că unul din cei doi băieți ai săi este bolnav. Cum a intrat în clasă copiii au început să facă gălăgie, dar dansa cu glasul blând zise:

— Respectați-mi părul meu alb; eu nu sunt numai profesoară dar și mamă.

Și atunci nici unul nu mai îndrăzni să vorbească, nici chiar nesuferitul de Franți, ci începu să se strâmbe pe furie.

În locul doamnei Cromi au trimis pe doamna Delcati, profesoara fratelui meu și în locul d-nei Delcati pe „călugărița“. Ii zice „călugărița pentru că este totdeauna îmbrăcată în negru, cu un șorț negru, are fața mică și albă, părul lins, ochii verzi și o voce subțirică de pare că tot se roagă. Totuși e curios, zicea mama, este așa de blândă și timidă, cu vocea aceea subțirică de de-abea se aude, nu se supără niciodată și totuși copiii stau liniștiți de nici nu suflă, cei mai mici își pleacă capetele numai cât îi amenință cu degetul, așa că școala ei pare o biserică: iată pentru ce o poreclesc „călugărița“.

Mai este una care-mi place mult: este profesoara de clasa I-ii inferioară nr. 3, una tinăra, cu obraji ca bujorul, cu două gropițe în obraji,

și poartă o pană mare roșie pe pălărie și o cruce de sticlă galbenă pe piept. Totdeauna e veselă și clasa ei este veselă; suride mereu, strigă cu glasul său argințiu de pare un cântec, bătând cu nuiaua în catedră sau din palme ca să ție liniște; iar când ies, alegă ca o fetiță după unul sau după altul ca să-i puie în șir unuia îi ridică gulerul, altuia îi încheie paltonul să nu răcească, merge după ei până pe stradă, să roagă de părinți să nu-i pedepsească acasă, dă cofeturi celor ce tușesc, împrumută manșonul celor ce li-e frig și o plictisesc veșnic cei mici cerându-i să-i mângăie, să-i sărute, trăgând-o de voal sau de pelerină. Ea îi sărută pe toți, răzind, și se întoarce acasă cu părul sbârilit, cu pelerina strâmbă, ostenită dar mulțumită, cu gropițele ei, cu pana sa roșie. Mai este profesoară și de desemn la fete, și cu ce câștigă își susține pe mama și pe un frate.

În casa rănitului.

Duminecă, 18 Decemvrie.

În clasa profesoarei cu pana roșie este nepotul funcționarului pe care Garoffi l-a lovit în ochi cu bulgăru de zăpadă: l-am văzut azi, în casa unchiului său, care-l ține ca pe un copil al său.

Eu isprăvisem de scris povestirea pentru săp-

tămăna viitoare, micul florentin, ce mi-a dat-o profesorul ca s'o copieze, când tata îmi zise:

— Aidem sus, la etajul al patrulea, să vedem cum merge ochiul domnului acelaia.

Am intrat într'o cameră întunecoasă, bătrânul stătea în pat, cu o mulțime de perne împrejur; lângă el stă nevasta sa, iar într'un colț se juca nepotul. Bătrânul eră legat la ochiul bolnav. S'a bucurat mult când a văzut pe tata și ne-a spus că ochiul nu eră pierdut, ba din contră peste câteva zile se va vindeca de tot.

— Nenorocire, zise el, îmi pare rău că băiatul ceta s'a speriat așa de tare.

Pe urmă ne spuse că la ora aceasta aștepta pe doctorul. În momentul acela sună clopotul.

— Doctorul! zise doamna.

Ușa se deschide și pe cine văd?... Garoffi, cu pelerina lui lungă, sta în pragul ușei, cu capul în jos, nelndrăsnind să între.

— Cine este? întrebă bolnavul.

— Este băiatul care a dat cu zăpadă zise tata.

Atunci bătrânul zise:

— O, bietul băiat! vino, vino lângă mine! Ai venit să vezi cum merge ochiul, nu e așa? Merge bine, nu te teme, sunt aproape vindecat. Vino mai aproape:

Garoffi, zăpăcit că nu vedea pe nimeni, se a-

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa — maeștru de monumente și pietre de simlir. —

Fabricație proprie din marmură, granit, soyanit, labrador etc., din pietre de marmură magazinul se află în Kolozsvár, Ferenc József-ut 25. Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dózsa-u. nr. 21.** Telefon 682. Filiale: Nagyvárad, Nagybánya, Déva și Bánputak.

bucățile ungurești, tremurate și monotone, dovedește că știe să cânte destul de bine și românește.

Utrenia.

La orele 7 în preșara alegerii s'a celebrat (conform canoanelor și statutului organic) o priveghere (ca la Rusalii) la catedrala episcopiei. Serviciul a fost pontificat cu o deosebită pompă de P. S. Sa I. I. Papp episcopul Aradului, apoi de P. C. Sa arhimandritul Filaret Musta, cu asistența P. C. Sale, protosincelul Dr. I. Olar, protopopii Andrei Ghidiu și Dr. Gh. Popovici a preotului Ioan Stoian, apoi de diaconii Dr. Gh. Ciuhandu și Gh. Joandrea.

La lăudăciuni și la doxologia cea mare P. S. Sa a pomenit pe credincioși.

În biserică plină de lume a cântat corul seminarștilor dela seminarul din loc sub conducerea părintelui Petrescu. La slujbă au luat parte profesorii și elevii școlii normale românești din loc.

Ziua alegerii.

Pe strade e o vie mișcare. E zi de târg. Sute și mii de țărani cu chipurile mândre și dârze ale grănicerilor foiesc pe străzi. Femei cu portul național din părțile acestea, pitoresc și original, își desfășoară marfa pe piață. Pe trotuare multă lume românească, intelectuali, deputați sinodali, avocați, profesori, protopopi și preoți.

La catedrală la orele 9 precis începe liturghia. Biserica e înșesată de lume foarte multă. Deputații sinodali sunt adunați în număr complet. Celebrează P. S. Sa episcopul I. I. Papp asistat de P. S. Sa părintele arhimandrit Filaret Musta, de P. C. C. LL., protosincelul Dr. Iosif Badescu și Dr. Iosif Olar, de protopopii Andrei Ghidiu, Dr. Traian Patici (Timișoara) și Mihai Lucaș (Șiria), preotul Ioan Stoian și diaconul Dr. Gh. Ciuhandu.

Deschiderea sinodului.

Liturghia s'a sfârșit aproape de orele 12, când a început ședința sinodului. O deputațiune compusă din d. Gheorghe Szerb, D. Gheorghe Popovici și Baronul de Duca a invitat pe P. S. Sa episcopul la deschiderea sinodului electoral.

Notarii sinodului d. Traian Oprea, Dimitrie Bogoevici, Ioan Marcu, Dr. Octavian Proșteanu, Ioan Crăciunel și Dr. Octavian Popescu își ocupă locurile la masa prezidențială. Notarul ședinței de azi e designat deputatul Ioan Marcu.

Luând cuvântul P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp rostește o cuvântare de deschidere. Mai întâi P. S. Sa a comunicat sinodului că a fost încredințat de I. P. S. Sa mitropolitul de a-l înlocui la conducerea sinodului electoral. Urmând apoi a zis:

„Când în calitate mea de mandatar mitropolitan ocup acest scaun prezidențial, o datorință mi-se impune, înainte de toate, o datorință pe

proprie de pat, silindu-se să nu plângă, și bătrânul l-a mângâiat.

— Mulțumesc, a zis bătrânul, spune băiatului și mamei tale că merge bine ochiul, și să nu le fie frică.

Garoffi însă nu se mișcă, părea că vrea să spuie ceva și nu îndrăznește.

— Ai să-mi spui ceva? Vrei ceva?

— Eu... nimic.

— Atunci, adio, la revedere băiete, mergi cu inima liniștită.

Garoffi se duse până la ușă, acolo se opri, se uită la nepotul bătrânului care venea după el și deodată, scoate de sub pelerină un obiect, îl pune în mâna nepotului și zicându-i în pripă: e pentru tine, dete fuga pe scări la vale.

Nepotul duse obiectul la unchi, acesta se uită, vede scris pe hârtie ce-l înfășură: *îți dăruiesc acesta, îl desface și se minunează.*

Era celebrul album, cu mărci postale, colecția de care Garoffi vorbea mereu, care-l costase atâtea osteneți, și pe care pusese atâtea speranțe; era comoara sa, era jumătate din sângele său, pe care, bietul Garoffi, în schimbul iertării, o dăruia.

P. Robescu.

cât de tristă pe atât și de dureroasă: de a anunța Veneratului Sinod în mod oficial trecerea la cele eterne a meritosului episcop al acestei dieceze, acum de pie memorie *Nicolae Popea*, care atât în viața sa, prin activitatea sa rodnică și bine-apreciată de toți, cât și prin testamentul ce a lăsat la îndepărtarea sa dintre noi, ni-a dat probe vorbitoare despre aceea, că a fost pururea conștiință de datorința poziției sale de arhierou, deci vrednic următor al apostolilor Domnului, care n'a iubit pe tată și pe mamă, nici pe frați și pe surori mai mult, decât ce și-a iubit neamul și biserica sa națională, care la vreme potrivită i-a și făcut loc între ierarhii săi.

„De acestea sentimente condus, am convingerea firnă, că Veneratul Sinod va veni cu mine de acord, ca la acest loc să dăm expresiune condolenței noastre profunde pentru pierderea acestui distins bărbat al bisericii și neamului nostru, și deodată cu aceasta să ne înălțăm cugetele la Dumnezeu, vistierul bunătăților și să-i cerem, ca meritosului și de toți veneratului ierarh Nicolae Popea să-i deie odihnă și fericire eternă. În veci amintirea lui. (Adunarea să ridice).

Făcând o paralelă între trecutul lipsit de viață autonomă a bisericii noastre și între prezentul ei, P. S. Sa a zis:

„Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari v'au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu scrie apostolul neamurilor în cartea către Evrei cap. 13 v. 7 și aceste cuvinte să ne servească și nouă de indemn pentru a-ne aduce totdeauna și acum aminte de marele Andrei, miropolitul de odinioară al bisericii din provincia noastră mitropolitană, care cu mână tare și cu braț înalt a lucrat cu zel apostolesc pentru desrobirea bisericii noastre și ne a exoperat constituțiunea, care ca un far luminos ne arată calea spre înaintare și întărire și care nu numai admite, dar ne și impune exerciția ea drepturilor constituționale, cum este și alegerea de episcop, în cadrul legii pozitive.

De asemenea să ne aducem aminte cu respectul cuvenit și să expimăm mulțumita noastră și înaltului guvern al iubitei noastre patrii, care, cu bunavoință ce caracterizează guvernul unui stat constituțional, a sprijinit biserica noastră în recăștigarea drepturilor ei de biserică autonomă. Dar mai pe sus de toate să ne aducem aminte cu supunere omagială și să exprimăm profunda și călduroasă noastră mulțumită Maiestății Sale cesare și apostolice regești, preagrațiosului nostru Domnitor Francisc Iosif I, care în nemărginita Sa bunătate față cu poporul ortodox român, pururea credincios tronului, patriei și legilor țării, s'a îndurat prea grațios a lua biserica noastră ortodoxă română sub înaltul și părintescul Său scut și prin preainalta și preagrațioasă întărire a Statului nostru organic i-a asigurat existența și dezvoltarea liberă spre ajungerea scopurilor ei divine în cadrul autonomiei sale și a legilor statului,

Să-i cerem deci dela Domnul mulți ani de guvernare pacinică spre fericirea popoarelor sale. (Vii aplause).

Venerabile Sinod!

Deși am convingerea, că Veneratul Sinod în genere și fiecare deputat în special este conștiință de drepturile și datorințele sale precum și de răspunderea ce are fiecare năntea lui Dumnezeu, a prezentului și posterității despre cum își va valoră votul său, totuși în vederea că noi în tot trecutul nostru numai în biserică și prin biserică ne-am susținut și dezvoltat; — după ce am și aceea convingere, că fiecare deputat știe stările actuale și trebuințele diecezei, — pe lângă asigurarea din parte-mi de a lăsa fiecărui liberă manifestare a convingerii sale, îndemnat mă aflu a da expresiune dorinței mele și a rugă pe toți și pe fiecare domn deputat în special, ca la actul important, pentru a cărui îndeplinire ne-am întrunit în acest Sinod, să albe în vedere special numai și numai numele bisericii, pentru că biserica ne este țaria și mângălerea noastră, și alegerea ce ne stă înainte și o săvârșim în dragoste frățească, buna înțelegere și întru frica lui Dumnezeu, și aceasta nu numai pentru a feri dieceza de sguduirii prin valuri de luptă electorală, ci și pentru a avea cât mai curând pe capul încoronat al acestei dieceze, a cărui necesitate au constatat-o factorii competenți prin însăși convocarea grabnică a acestui Sinod electoral.

După toate acestea, înălțând din nou ochii cugetului meu la Dumnezeu Tatăl îndurătorilor, și rugându-l să ne trimită întru ajutor duhul înțelepciunii, al înțelegerii și al sfatului său cel mare, ca astfel rezultatul alegerii să fie dupăvoia Lui și să aște primire și la factorii legalmente chemați a se pronunța în cauză, — declar ședința acestui Sinod extraordinar, convocată pe ziua de astăzi în scopul alegerii de episcop, de deschisă.

Arătând însemnătatea dreptului autonom de alege, oratorul a continuat astfel:

Ca să putem păzi acest așezământ de lege, datorii suntem să ne dăm samă, că țaria și puterea noastră de viață n'a stat și nu stă nici în numărul nostru mare ori mic și nici în bogăția ori sărăcia noastră schimbătoare și trecătoare, ci a stat și stă în păzirea și observarea legii, prin care ne-am afirmat în tot trecutul nostru de un popor de ordine.

De asemenea trebuie să ne dăm samă, că puterea și țaria noastră de viață și dezvoltare a stat și stă în conlucrarea noastră armonică spre ajungerea scopului măreț: de a păzi unitatea credinței întru legătura păcii și a dragostei creștine.

Asemenea conlucrare se așteaptă dela noi în toate zilele vieții, dar deosebi acum, când privilegiile din lăuntru și din afară sunt așintite asupra noastră, așteptând cu nerăbdare, fiecare după inima sa, să vadă și auză cum se folosește Veneratul Sinod de dreptul său autonom și cum folosește unul fiecare dintre membrii lui talentul ce i-s'a încredințat, adevă mandatul ce a primit dela biserica vie, clerul și poporul, pe care este chemat a-l reprezenta în aceasta venerabilă adunare.

Discursul diul Brediceanu.

După discursul președintelui să dă citire apelului nominal. Să constată că din 60 de membri lipsesc doi, d. Alexandru Mocioni și Dr. Petru Penția cari și-au scuzat amândoi lipsa. Cu totul sunt deci de față 58 de membri.

Președintele constată că sinodul e în număr și-l declară capabil de a aduce hotărâri.

Deputatul *Coriolan Brediceanu* rostește un discurs spunând că cuvântarea președintelui a mângâiat inimile membrilor sinodului. Înaintașii noștri au luptat vreme de sute de ani pentru constituția bisericii noastre. Noi românii de azi am ajuns să ne bucurăm de binefacerile ei și suntem într'adevăr vrednici de autonomia bisericii noastre care e strâns legată de națiunea noastră.

Mulțumește mitropolitului pentru că s'a grăbit să fixeze termenul alegerii și mulțumește episcopului că o conduce.

Rostește frumoase cuvinte de comemorare a regretatului episcop N. Popea căruiia îi zice Dzeu să-l ierte (Toți cei prezenți repetă aceste cuvinte). Nu crede, zice, ca să fie cine să-i puie la îndoială curățenia intențiilor și faptelor sale. Dar el a vrut ca nu cei de azi numai ci și cei de mâine, generația viitoare, să beneficieze de bunătatea sa, deși cred că el și fără testamentul său ar fi rămas în cea mai bună amintire a noastră.

Propune la urmă să se înscrie în procesul-verbal al ședinții cuvântul de deschidere al președintelui precum și comemorarea episcopului Popea.

Sinodul primește propunerea aceasta cu unanimitate.

Să dă citire credenționalului I. P. Sale mitropolitului, apoi raportului conzistorului despre moartea, înmormântarea și testamentul episcopului Popea. Să ia act.

La verificarea actului de alegere dela Sasca să ivește un mic incident.

Fiind verificarea lui de competența sinodului ordinar (cel prezent e extraordinar) președintele cedează președinția arhimandritului F. Musta care-i președintele natural al sinodului ordinar.

Deputatul Dr. Nicolae Ionescu cere ca episcopul Aradului să primească și aici președinția spre a nu asista la președinția unui subaltern al său.

P. S. Sa episcopul spune că în anul 1889 s'a ivit un astfel de caz. Atunci mitropolitul Miron care a fost un om superior nouă, care s'a ridicat peste noi ca smântâna peste lapte a procedat asemenea lui.

Incidentul să încheie prin intervenția plină de tact a deputatului Cor. Brediceanu care spune

că deși de formă Ionescu are dreptate totuși episcopul e rugat să primească președinția.

Episcopul primește și incidentul să închide verificându-se alegerea dela Sasca.

Actul alegerii.

Să trece acum la alegere. Bărbați de încredere sunt numiți d-nii Gh. Szerb și Gh. Popovic. Să împărțesc buletinele de vot. Să citește apelul nominal și în ordinea apelului deputații votează depunând buletinele în potcapul arhieresc prefăcut în urnă electorală.

Cel dintâi votant e deputatul Filip Adam.

La apel părintele arhimandrit Filaret Musta declară că nu votează încă numărul total al votanților e de 57 din 58 prezenți.

După votare să numără 57 de buletine de vot. Majoritatea e de 29.

Să despoaie scrutinul.

Președintele citește primul buletin: este dat pentru Dr. Iosif O ar ceiace produce o mișcare în lume. Apoi vin buletinele arhimandritului Musta cari cresc. Publicul urmărește mersul despoierii. Când să citește al 29-lea buletin al părintelui Musta, lumea izbucnește în strigăte de să trăiască.

Președintele proclamă rezultatul care e:

Filaret Musta	41 de voturi
Dr. Iosif Olar	13 voturi
Bile albe	3

Total 57

Președintele declară pe P. C. Sa arhimandritul Musta ales episcop al dieceziei de Caransebeș.

Alesul își face apariția și este aclamat de lume.

Președintele îi adresează o scurtă cuvântare spunându-i că biserica a fost pururea recunoscătoare fiilor ei. Alegerea asta e un semn de distingere și de încredere. Roagă pe Dumnezeu ca alesul să aibă parte de aprecierea celorlalți factori hotărâtori și îi adresează întrebarea dacă primește sarcina de episcop al Caransebeșului.

Cu glas mișcat de emoțiune, noul episcop mulțumește sinodului pentru încrederea ce îi arată. Rog pe bunul D-zeu, zice ca să-mi dea parte de a putea lucra pentru biserica națională pentru națiunea și pentru înaltul tron și pentru patria noastră.

Mulțumește încă odată membrilor sinodului și episcopului de Arad și declară că primește alegerea. (Strigăte: Să trăiască).

Președintele mulțumește membrilor sinodului pentru ordinea și liniștea cu care au săvârșit alegerea.

Membrul în consistor Budințan mulțumește episcopului de Arad pentru că a condus alegerea.

Președintele ridică ședința sinodului la orele 2 fără un sfert invitând pe membri sinodului la episcopie pe orele 5 după prânz, când se va redacta procesul verbal al ședinței.

După ridicarea ședinței noul episcop este înconjurat de deputați și de numeroși prieteni, cari îi prezintă felicitările lor pentru alegere.

*

După alegere la orele 2 în palatul episcopesc a avut loc la un prânz, la care au fost invitați afară de demnitarul bisericesc vre o 22 de membri ai sinodului.

Din Bucovina.

Condamnarea deputatului Onciul. Vineri s'a continuat în Cernăuți judecarea procesului de calomnie intentat de Wasilko Dr.-ului Onciul. A asistat un public imens.

După citirea actului de acuzare se arată de cătră apărare că în manuscrisul Dr.-ului Onciul se vorbește numai de un deputat fără a se citi numele deputatului Wasilko, și că acest nume a fost introdus de corector.

Redactorul responsabil al ziarului, Chisanovici, declară că nu a citit articolul lui Onciul înainte de a-l da la tipar, declară că regretă publicarea articolului care conținea neadevăruri, și-l roagă pe Wasilko să-și retragă acțiunea în contra lui.

Acuzatul Aurel Onciul e absent. Apărarea caută să stabilească adevărul celor conținute în articol. S'au rostit pledorii interesante. Martorii însă au depus mai toți în favoarea lui Wasilko.

Apărarea a mai încercat odată să obție amânarea exprimându-și neîncrederea în jurații bucovineni.

La orele 10 s'a dat verdictul. Jurații în unanimitate s'au pronunțat afirmativ pentru vinovăția lui Onciul. Acesta a fost condamnat la o lună de zile închisoare.

Situația politică.

Revelațiile lui Kristoffy.

La un banchet organizat de clubul liberal-democrat din capitală, fostul ministru de interne, Kristoffy, a rostit un discurs, combătând reforma electorală, întemeiată de Andrassy pe sistemul votului plural.

Di Kristoffy crede că sistemul votului plural nu va ameliora situația politică actuală a elementului unguresc, ci dimpotrivă, o va mai agrava. Datele statistice vădese, că în țară cetățeni trecuți de 24 de ani, cu peste 2 jughere catastrale de pământ și arândași, sunt de toți 1.268.469, dintre cari unguri numai 503.978 de inși, iar restul de 756.491 sunt de altă naționalitate. Deci față de 399 la sută de proprietari unguri, 60:1 la sută proprietari de altă naționalitate. Deoarece însă proprietarii de pământ și arândașii, și peste tot cei cari se îndeletnicesc cu vre-un ram al agriculturii, reprezintă 84 la sută, e clar, rezonază Kristoffy, că în cercurile mixte pluralismul întemeiat pe cențul de dare va slăbi situația politică a elementului unguresc.

Pluralismul nu ține socoteală nici de pactul încheiat cu coroana, în sensul căruia guvernul luase îndatorirea de a întemeia dreptul electoral pe baze cel puțin atât de largi cum au fost cele contemplate de guvernul Fejérvary, — sistemul plural însă e mai îngust și mai restrâns, decât cum a fost cel plănuț de el, de Kristoffy. Cheamă întru mărturie pe deputații Barabás și Meray, cari declaraseră hotărât, că șeful partidului independist, Kossuth, nu va adopta un sistem mai îngust decum ar fi fost cel plănuț de dânsul. De încheiere di Kristoffy a spus că reforma electorală contemplată de el aveă o singură țintă: ca să se puie capăt situației insuțenabile, care îngăduie în țară stăpânirea exclusivă a câtorva familii, de vanitatea și interesele câtorva depinde soarta și dezvoltarea întregii țări.

Adunarea poporală dela Sebeșul-săsesc.

Din Sebeșul-săsesc ni-se telefonează următoarele:

Adunarea poporală ținută ieri aici a reușit peste așteptare. De față toți cărturarii din împrejurime și poporul, în număr de peste 4000. Au vorbit deputații Dr. Juku Maniu și Dr. Aurel Vlad, apoi avocatul Dr. Leményi și poetul Octavian Goga. Adunarea însuflețită la culme a protestat în contra proiectelor lui Andrassy. Raport special urmează.

Anexarea Bosniei.

Chestiunea anexării provinciilor ocupate a crescut ca din povești în câteva zile, stârnind un ecou universal. Campania ziaristică pornită de presa Angliei a surescitat coardele cele mai sensibile ale diplomației europene și de prezent presa europeană vociferează neobișnuit de pornită împotriva intențiilor monarhiei noastre.

Alături de silințele Bulgariei de a-și proclama independența, anexarea Bosniei prezintă o perspectivă de incalculabile complicații diplomatice și dacă diplomația noastră nu va reuși să găsească o soluțiune potrivită pentru realizarea planului ce are

cu Bosnia și Herțegovina, Balcanii pot să devie teatrul unor fatale încercări pentru pacea Europei.

Se pare însă că chestiunea, pe cât de precipitat pornită se apropie tot pe atât de neașteptat de o deslegare fericită. O telegramă sosită ieri din Paris vestește că contele Khevenhüller, ambasadorul austro-ungar, după o lungă consfătuire avută cu ministrul de externe Pichon, a fost primit, în audiență de cătră președintele Fallières, căruia i-a desvălit intențiunile monarhiei noastre față de Bosnia. Telegrama, ce pare bine informată, spune, că proclamarea independenței Bulgariei va urmă în curând și în scurt va urmă și anexarea Bosniei. Ambasadorul austro-ungar l-a pregătit pe președintele Fallières și pe ministrul de externe al Franței pentru evenimentele acestea de apropiată perspectivă. Contele Khevenhüller a predat președintelui republicii și o scrisoare a împăratului Francisc Iosif. Scrisoarea aceasta descopere motivele, cari au determinat Austro-Ungaria să creeze o situație definitivă în Bosnia.

Telegramele sosite din Viena și din Berlin prezintă de asemenea chestiunea anexării de un fapt implinit, ce se va aduce la cunoștință probabil deja în delegațiunile din anul acesta.

Din România.

Dnul general Averescu, ministru de război, a plecă la Târgoviște spre a asista la manevrele diviziei a 3-a care se află mobilizată.

Di ministru Averescu este însoțit la aceste manevre de atașii militari austriac, turc, bulgar și de locotenentul colonel german Lüttwitz, și vor stă până Marți seara când se vor întoarce la capitală.

Mișcarea culturală.

Societatea pentru fond de teatru român.

Fruntașilor români li-s'a trimis următoarea adresă: *Mult stimată Doamnă!* Este de prisos să mai fac o lungă introducere pentru a vă reaminti faptul prea cunoscut, că trăim în era însoțirilor de tot soiul. Numai întovărășirea așezată pe o temelie bună și numai continuă colaborare spre-o țintă comună poate asigura o isbândă, de orice natură ar fi.

În viața noastră culturală; două însoțiri mai de samă, »Astra« și »Societatea pentru fond de teatru« încearcă să promoveze literatura, arta și în general cultura noastră națională. Zic, încearcă, pentru că în realitate, ambele aceste societăți stau încă departe de ultimul țal. Și cauza zace desigur nu numai în »imprejurările mașterei« cari au zădărnicit înaintarea lor, ci mai mult în noi înșine, cari nu le-am dat necondiționatul și necurmatul sprijin bănesc și moral, cu care le eram dator.

Ca slujbaș al societății noastre teatrale mai refer în special la dânsa și mărturisesc, că mă înspăimânt de progresul din samă afară anevoios, pe care aceasta l-a realizat în cursul celor trezeci și opt de ani de existență. O tovărășie care îmbrățează o problemă așa de ideală, așa de necesară pentru reputațiunea unui neam iubitor de ce e bine și frumos, a izbutit să-și recruteze în curs de aproape patruzeci de ani, cinci sute optzeci — zi: 580! membrii.

Iacă o cifră rușinoasă care trebuie să cutremure pe omul ce-și dă seama, că suntem un popor de trei milioane, cu o cărturărie de cel puțin 25 de mii, socotind ambele sexe!

Ei bine, domnul meu și scumpe frate, situațiunea aceasta trebuie curmată cu orice preț, ori altfel dovedim, că suntem un popor care nu înțelegem rostul înfrățirilor culturale-artistice și că progresul ori regresul lor ne lasă deopotrivă indiferenți; dovedim că ambițiunea noastră nu e cătuși de puțin aceea de a înainta, sprijinind

cu obolul nostru întreprinderile de innobilare ale caselor.

Astăzi când toate națiunile aleargă de sârg către desăvârșire omeneste posibilă, numai noi rămânem locului sceptici și apatici în fața oricărui avânt înălțător și fericitor de noi?

Căci, pentru Dumnezeu, cum s'ar putea tălmăci în alt chip, cifră asta de 580? Ți-s'ar părea imposibil și totuși realitatea îți arată, că numai atâtea suflete românești au dorit cu adevărat înaintarea societății noastre teatrale, că numai aceste câteva sute din atâtea multe mii de nădragari s'au dat creșterii pentru viitorul »teatru național românesc«.

Un adevăr nespus de trist, pe care nici că l'ai cuprins în miezul z alei, al frământărilor de tot neamul, al »luptei« atât de bogate în felurite »ostăși naționali« neobosiți în a isprăvi cu sgo-moi mare treburi cu atât mai mic. Numai retrăgându-te în linștea camerei tale și deschizând paginile statisticei noastre culturale și se vor deslășui însă rece și imparțial adevărul luptătorii cari nu în strigăte de bălci, ci în taină au dat pildă bună și-au vorbit făptuind.

Căci fapte și iar fapte ne trebuie mai ales azi, când banul este mai mult decât oricând »nervul lucrurilor«, când fără de capital nu se poate încheia nici o acțiune trainică și aducătoare de roade sigure. Cum ajutorul din afară este un oaspe zadarnic așteptat, să ne pătrundem odată pentru totdeauna, de adevărul cuvintelor »prin noi înși-ne« și înrolându-ne, sărac și bogat, în șirul membrilor acestei nobile tovarășii, să ne descoperim conștiința de păcatul greu săvârșit până aci față de dânsa.

Cunoaștem vecinica scuză: să-ăcia! Dar cine nu știe de asemenea câte parale să aruncă la noi — »poporul sărac« — pe lux, pe joc de cărți, pe beutură, pe tutun, pe atâtea lucruri absolut inutile. Numai pentru societăți, ca »Astra« și »Societatea teatrală« nu se găsesc punți deschise, nu se găsesc inimi altruiste, nu se ivesc daruri și nu se nasc testatori.

Săraci? O nu i adevărat, căci nu există nădragar român dornic de înaintarea neamului, care să nu poată achita fondului teatral, în rate de câte 10 coroane și în decurs de 10 ani, suma bagatelă de 100 coroane. Și să fim în clar: a fi membru al acestor două tovarășii pentru întreaga viață, nu este o jertfă, ci este cea mai elementară datorință a fiecărui cărturar, negustor și meșteșugar român, care cuprinde pericolul ce ne amenință, dacă vom mai întârzi a ne strânge rândurile, împlinindu-ne toate datorile față de noi înșine, deci față de cultura națională.

Domnul meu și iubite frate! În numele societății al cărei slujitor sunt, îmi permit să fac apel la mintea și inima d voastră, rugându-vă din tot sufletul meu a vă înscrie membru pe viață și a recruta în cercul cunoștințelor și prietinelor d v. tot mai mulți aderenți, cari să se înscrie înșiși și să agite în cele mai largi sfere ideea teatrului românesc. În special, — decretându-se la adunarea generală din Oravița înființarea de »comitete filiale« în toate orașele și comunele noastre mai de seamă — ve-ți binevoi a-mi răspunde de urgență, că este ori nu oportunitate a se înființa și la d-voastră un astfel de »comitet filial«.

Și până atunci însă, ve-ți nizu a câștiga cât mai mulți membri și pentru o mai bună evidență, ve-ți ruga pe fiecare membru nou, a scrie și a iscali pe un cvart de hârtie textul următor:

»Subscrisul, mă rog a fi primit în șirul membrilor pe viață al »Societății pentru fond de teatru român«, având a-mi împlini astfel datorințele statutare.

Locul. datul

iscălitura:
caracterul:
Domiciliul:

Acest document dimpreună cu rata primă de 10 cor., veți binevoi a le înainta fără amânare dlui Dr. Nicolae Vecerde, cassarul societății, Brașov, ori eventual cassarul noului »comitet filial« ce se va înființa în orașul d-voastră.

Nădăjdulnd cu tărie, că nu veți ocoli, de a vă împlini și sub acest raport întreaga datorință de proptea reală a culturii noastre naționale, — vă rog să primiți, stimate dle, încredințarea deosebitei mele considerațiuni.

Brașov, 1 Octomvrie 1908.

Str. Sf. Nicolae 7 A.

Aurel Paul Banuțiu,
directorul artistic al »Societății pentru
fond de teatru român«.

Din străinătate.

Conflictul turco bulgar. Cu privire la conflictul turco bulgar iscat din pricina căilor ferate din Rumelia orientală, iată telegramele mai noi:

— **Mobilizarea.** Nu se știe nimic despre mobilizarea corpului III. S'au luat însă măsuri care vor ușura — în caz de mobilizare — adunarea grabnică a tuturor rezervelor și rechizițiilor.

— **România și conflictul.** Presa turcă se mărginește a reproduce articolele ziarelor străine fără nici o comentare.

În ziarul »Sabah« a apărut un articol în care se zice că Bulgaria nu va proclama independența fiindcă Turcia în acest caz va declara războiu și va avea ca sprijin România și Serbia, iar bulgarii din Macedonia nu vor ajuta armata bulgară.

— **Foștii funcționari ai liniei ferate sunt gonțiți prin baionete.** În Lebinatz, Sarambey, Târnova, Iamboli, Novazagora și Cirpan, familiile foștilor funcționari, ai căii ferate, au fost izgoniți prin baionetă. Ușile încuiate au fost desfădate în mod selvatic; s'au spart casele de bilete și cele de bani. O femeie s'a îmbolnăvit de spaimă, în mod grav. Funcționarii cari au voit să plece au fost siliți să-și plătească biletele de călătorie.

— **Interviu cu un om de stat bulgar.** Un om de stat bulgar s'a exprimat asupra chestiunii căii ferate orientale în chipul următor:

»Ne dăm seama bine că Europa condamnă ocuparea liniei, dar nu putem face altfel. Motive materiale, politice și strategice ne obligă să ocupăm linia aceasta și să nu o mai lăsăm în mâni străine. Pot da însă cea mai fermă asigurare cum că guvernul bulgar nici nu s'a gândit vre-odată să păgubească materialmente compania.

Poporul nu va lăsa nici un guvern, ori cari ar fi el, să mai luase din mâni linia ferată, opera aceasta începută în 1899 de Stoilov dar neizbutită încă, trebuie de rândul acesta să fie dusă la izbândă.

E adevărat că în rândul trecut mai multe state au protestat și am fost siliți să ne supunem voinei lor, și mai știm bine că din punctul de vedere juridic nu vom fi având cu totul dreptate, dar e tot atât de sigur că nici un alt stat în locul nostru n'ar fi procedat într'alt chip.

— **Comitetul june turc și conflictul turco bulgar.** Comitetul june turc din Constantinopol, care până acum a privit în mod stoic conflictele bulgare, a început a le urmări în mod serios.

Comitetul declară că nu voește războiul, dar nici nu va permite violarea drepturilor. Când violarea se va produce nu se va da nimeni îndărăt în fața războiului.

— **Păreri despre proclamarea independenței bulgare.** »Politische Correspondenz« așă din Sofia că pe temeiul unor noi sfaturi ale persoanelor competenți asupra chestiunii proclamării independenței Bulgariei, se poate asigura că acest demers din partea principatului nu este de acceptat actualmente. Cercurile competente împărtășesc împreună cu populația convingerea că timpul pentru proclamarea independenței nu e venit încă. Această proclamare ar putea să aducă complicațiuni politice fără să dea principatului avantajii pozitive.

— **Directorul liniei ferate orientale la Viena.** Directorul liniei ferate orientale a plecat la Viena pentru a raporta consiliului de administrație al societății. Din rapoartele date direcțiunii prin scrisori reese că bulgarii au întrebuințat în unele cazuri forța către funcționarii căii ferate însă că nu au confiscat bani. Funcționarii mai tineri au intrat în serviciul bulgar, însă cei mai în vârstă sunt în așteptare.

— **Ce zic ziarele de atitudine a cabinetului bulgar.** Mai multe ziare aparținând diferitelor partide critică cu vioiciune atitudinea cabinetului bulgar în chestiunea căilor ferate orientale.

»Debats« speră că principele Ferdinand la întoarcerea sa va pune un sfârșit acestei afaceri. Dacă principele nu va uza de toată influența sa pentru a reguła conflictul conform cu principiile cele mai elementare de drept comun își va lua asupra-și o gravă răspundere.

— **Rusia față de chestiunea căii ferate orientale.** Știrea relativă la propunerea rusă privitoare chestiunii căii ferate orientale de către Paterile semnatare ale tratatului dela Berlin face cea mai mare impresiune în toate cercurile politice din Sofia.

Este temere că cu ocaziunea revederii trata-

tului dela Berlin s'ar ocupă eventual și de Rumelia orientală. Se pare că atitudinea Rusiei împreună cu critica violentă a presei europene mai ales acelei engleze este de natură a influența și șgudul guvernului în deciziunea sa deoarece prin neîncelate declarațiuni guvernul a repetat că nu va înapoia calea ferată orientală.

Putința ca cabinetul să demisioneze în curând nu este apropiată.

„Calvarul“ nostru.

O scrisoare a dlui Procopiu.

În numărul său dela 1 Octomvrie ziarul »Neue Freie Presse« publică următoarea scrisoare a dlui Ioan Procopiu:

Stimate Dle Redactor!

În numărul ziarului Dv. dela 27 al acestei luni, reproduceți în darea de seamă a congresului presei din Berlin textul unei declarații făcute de dl Săgody în numele delegațiilor ungari. În această dare de seamă desmințiți calificându-o ca lipsită de orice bază, o comunicațiune a dlui Procopiu făcută în ședința precedentă asupra pedepșirilor pronunțate de justiția ungurească contra ziaristilor de naționalitate nemaghiară.

Îmi iau voie de-a face apel la loialitatea și amabila Dv. confraternitate rugându-Vă să primiți în stimatal Dv. ziar următoarea declarațiune:

Este exact că eu ca delegatul sindicatului ziaristilor români, am atras atențiunea congresului asupra numărărilor pedepse pe cari tribunalele ungurești (și nu guvernul unguresc, cum să spune în aceia desmințire) au lovit, pentru motive politice, persoane de naționalitate nemaghiară.

Dar comunicațiunea mea este întemeiată pe o statistică apărută în »Tribuna« din Arad, pe care am supus-o biroului congresului și în care sunt înșirate și enumerate procesele politice desbătute în cursul celor doi ani din urmă prin tribunalele ungurești.

Resultă din aceste date statistice că în acest restimp acuzații nemaghiari, între ei un mare număr de ziaristi, au fost condamnați pentru delictive politice la 124 ani, 6 luni și 27 zile temniță și 86,366 coroane amenzi, până când în acest restimp nu s'a putut înregistra nici un caz de condamnare a vre-unui ungar, pentru delictive politice, de exemplu pentru agitare împotriva nemaghiarilor.

Nu întră nici-decum în intențiunile mele de a tulbură în orice mod prin comunicările mele relațiunile cordiale dintre membrii presei întruniți la Berlin, însă ca reprezentant al ziaristilor români consider ca o datorie a atrage atențiunea asociațiunii internaționale a presei, care, după o vorbă frumoasă a președintelui ei, trebuie să formeze »Crucea roșie literară« asupra grelelor încercări la cari este expus în exercițiul meseriei lor, într'o țară de libertate, un număr anumit de ziaristi.

Nădăjduesc dle redactor, că veți binevoi să a-cordați în mod loial acestor rânduri ospitalitatea stimatalui DV. ziar și vă rog să primiți expresiunea sentimentelor mele de confraternitate.

Ioan Procopiu,

Deputat în parlamentul românesc, directorul ziarului »L'Indépendance Roumaine«, președintelui Sindicatului ziaristilor români.

O bancă de asigurare românească.

În »Revista economică« domnul Emanuil Comșa propune înființarea unei bănci de asigurare românești, menite să repare pierderea influenței ce românii au avut-o prin procedarea neleală a sașilor dela banca »Transilvania«. Dl Comșa propune ca noua bancă să se construiască nu ca o societate de asigurare mutuală ci ca societate pe acțiuni.

Cu privire la semnarea capitalului dânsul spune următoarele:

Din motivele amintite în articolul precedent, știm, că o bancă de asigurare reușește numai cu capital mare. Noi am propus K. 1,200,000 până la 1,500,000. Ar fi deci cea mai mare întreprindere, care s'a înființat la noi de-odată, căci cele câteva institute financiare de frunte ale noastre,

a căror capital se apropie sau întrece suma de K. 1,200,000 și-au luat începutul în condițiuni cu mult mai modeste și au trebuit mai multe emisiuni până să ajungă la capitalurile frumoase de cari dispun astăzi. Se naște deci întrebarea, de unde atâta capital, vom fi noi în stare să adunăm atâta ban și cum?

Înainte de toate trebuie să accentuăm încă odată că noi toată banca de asigurare ne-o închipuim ca o mare întreprindere națională, care numai așa va succeda și se va rentă dacă va fi sprijinită de toată românimea din țară și va avea în special sprijinul oficial al băncilor și al bisericilor noastre.

Presupunând acuma că din institutele de bani ale noastre numai vre-o 80 ar lua parte la subscrierea de acții, celelalte fie că s'ar codi, fie că n'ar fi în stare s'o facă, avem următorul calcul:

5 bănci să subscrie câte K 30,000	K 150,000
5 » » » » » 15,000	» 75,000
5 » » » » » 10,000	» 50,000
10 » » » » » 5,000	» 50,000
10 » » » » » 3,000	» 30,000
iar restul de 45 bănci la oaltă	» 100,000
	K 455,000

biserica gr.-or. și biserică gr.-cat.
câte cel puțin . . . K 250,000 = K 500,000
particularii restul de . . . » 245,000

la oaltă K 1,200,000

Acest calcul e, bine înțeles, de tot aproximativ. Credem însă că pe lângă stăruință și multă bunăvoință vom putea ajunge la cifrele de mai sus.

NOUTĂȚI.

ARAD, 5 Octomvrie n. 1908.

— **Știre redacțională.** Directorul ziarului nostru, dl Ioan Russu-Șirianu, a sosit ieri din concediu în Arad, reluându-și, la „Tribuna“ obișnuita ocupație.

— **Știre personală.** P. SS. LL. I. I. Papp episcopul Aradului și Filaret Musta nou alesul episcop al Caransebeșului au plecat azi din Caransebeș la Sibiu unde să vor prezenta la I. P. S. mitropolitul Ioan Meșianu.

— **Inspecție la mobilizarea diviziei III.** Vineri la ora 9 dimineața a plecat din Sinaia A. S. R. Principele Ferdinand împreună cu prințul Bibescu, în automobilul acestuia din urmă, luând drumul spre Târgoviște, pentru a observa mobilizarea diviziei III-a, care s'a întocmit în urma dorinței exprese a M. Sale Regelui, voind a se ști în cât timp și în ce fel de condițiuni se poate mobiliza un corp de armată pe picior de război. Zvonurile în sensul unei îngrijorări ce ar privi agitațiile turco-bulgare sunt absolut neîntemeiate. Sâmbătă seara A. S. R. se va înapoia la Castelul Peșior.

— **Punerea pietrei fundamentale a institutului »Vatra Luminoasă«** va avea loc la 5 Octomvrie st. v. în str. Mărcuței, din București. Va asista și M. S. Regina. După aceea vor urma mari serbări în parcul Expoziției.

— **Plecarea suveranilor spanioli.** Sâmbătă după amiază părechea regală spaniolă a plecat la Viena, părând capitala Ungariei, unde prezența monarhului nostru le-a prilejit o serie de grandioase serbări.

— **O frumoasă ciocnire de trenuri în gara dela Pecica.** Duminecă seara la orele 7 și jumătate, s'a întâmplat o catastrofă îngrozitoare în gara dela Pecica.

Trenul de persoane, Nr. 62, ce venia cu mare viteză dela Seghedin, în urma așezării greșite a macazului, s'a ciocnit cu trenul de mărfuri, Nr. 40, ce zăbovea în gară. Ciocnirea a fost atât de violentă, încât locomotiva trenului de persoane s'a urcat formal pe vagoanele trenului de mărfuri, scufundându-le pe aceste în pământ. Vagoanele trenului de persoane s'au sfărâmat cu desăvârșire, dintre călătorii vre-o 25 de înși au suferit contuziuni și răni grave, iar 3 înși au murit pe loc cu trupul sfărâmat. Între aceștia mașinistul Szabo din Arad, care căzând între două vagoane a fost turtit în înțelesul adevărat al cuvântului. Nenorocirea s'a telegrafiat la gara din Arad, de unde la orele 7 s'a trimis un tren de salvare. La orele 10 trenul s'a întors la Arad aducând cadavrele zdrobite fiores și pe călătorii răniți, de toți 14 înși. Răniții au fost duși la spitalul orașănesc, iar morții la morgă.

Călătorii povesteau amănunte îngrozitoare despre ciocnire. Traseul gării e un morman de ruine. Vre-o câțiva răniți au primit îngrijire în salele gării.

Decând tenurile stau sub luminata oblăduire kossuthistă, nenorocirile de acest fel în lanț. Azi-măine va fi un act de eroism a urca în vagoanele căilor ferate ungare.

— **Doctori noi în drept.** În 3 Oct. s'au promovat de doctori în drept tineri români: Voica Nițescu — care în zilele aceste a părăsit temnițele Seghedinului după o suferință de 3 luni 8 zile. Venind din Seghedin a și făcut ultimul rigoros cu succes strălucit. Azi fu promovat în prezența unui public mare din care o mulțime de familii române din Cluj. Deodată cu harnicul tânăr fu promovat și Dl Vasiliu Nosa.

Dumnezeu să-i conducă spre cele bune în calea vieții. *Un privitor.*

— **Unde sunt bănașii?** „Țara Noastră“ aduce următoarea apostrofă la adresa deputaților noștri: „Primim dela un prieten al nostru din Lugoj următoarele rânduri: „Ce înseamnă oare că deputații noștri bănași se lasă mult mai pe jos decât ceilalți și nu fac nici o mișcare pentru legea electorală proiectată? În vara aceasta a vorbit și Burdia și a spus multe și nemilostive prostii și dintre lugoieni nu s'a simțit nici unul îndemnat să convoace o adunare de popor și să-i dea „fratelui Costi“ Burdea o categorică săpunală. Dimpotrivă, cei de aici se poartă chiar cu oarecare condescendență față de negatul dela Caransebeș și nu li-e frică de opinia publică“. Frații bănași vor fi avut desigur grele piedeci, căci altfel nu ne putem închipui întârzierea lor în îndeplinirea unei datorii elementare“.

O lămurire se impune, — scrie „Drapelul“.

— **Tinerimea română din Cluj** va ține seara de cunoștință Sâmbătă la 10 Oct., st. n., seara la orele 8 în hotel „Biazini“. Invităm cu drag pe toți românii de bine. Invitări speciale nu se trimit. Cluj, 3 Oct. 1908. Liviu I. Dan, preș.

— **Reînvierea artei țărănești.** Despre acest subiect citim în „Conservatorul“ următoarele: Astăvară, a fost expusă, în rotonda Ateneului, tâmpla bisericii din Calafat, — splendida lucrare de artă, executată după desemnurile cunoscutului arhitect Al. Clavel, care a făcut admirația tuturor celor cari au avut ocazia să o vadă.

Ea se deosebește de toate tâmplile existente actualmente în bisericile noastre și constituie — am putea spune — o inovație, în acest gen delicat și fin de sculptură.

S'a vorbit prea puțin de noua operă a d-lui Clavel și de aceea vom spune câte-va cuvinte despre ea.

În trăsături generale, iconografia rituală a acestei tâmpli nu se îndepărtează dela tradițiile stabilite în materie, iar ca fel de decorațiune și ca compoziție, este o interesantă și abilă încercare

de „artă țărănească“, în care artistul a înălțat cu totul ornamentațiunile florale, servindu-se numai de liniile drepte și curbe.

Prin însăși simplitatea desenurilor însă, tâmpla atrage ochiul și produce o impresie plăcută asupra celui care o privește. Același sentiment provoacă micile coloane cari despart ușile și icoanele, în timp ce celelalte ornamentații amănunțite, prin motivele lor, subiectele obișnuite ale artei naționale țărănești, — tronurile, cavaliul și donițele păstorului dela munte.

Executată cu multă îngrijire, în atelierul școlii de Arte și Meserii din Calafat este o reușită lucrare de artă, pur românească, pe care dl Clavel a reînviat-o în mod atât de strălucit.

— **O purgășie rusească.** Mulți oameni deosebi ceasornicari, giuvaergii din Europa primesc scrisori din Rusia prin cari li se propune să cumpere aur în pepite cu 25 la sută, mai ieftin decât în comerț. Cei lesne crezători merg până în orașul rusesc unde li chiamă. Acolo li se dă ca probă aur bun și după ce plătesc pentru bucată mare, le trimit alamă. Proces n'au cum face, căci exportul aurului din Rusia e oprit.

— **»Mirabeau« de Victorien Sardou.** Bl-trânul și neobositul dramaturg francez lucrând la o nouă dramă intitulată „Mirabeau“. Corespondentul ziarului Ștampa spune că „subiectul noii opere e din istorie și crede că Sardou va trata dragostea între Mirabeau și Maria Antoineta; îndăgă apoi că „necartea lui Mirabeau va fi una din scenele cele mai dramatice, cunoscut fiind geniul special al marelui scriitor“.

— **Necrolog.** Nicolau Simțion mașinist-tipograf și-a dat blândul său suflet în mâinile Creatorului, Vineri în 2 Octomvrie n. c. la orele 4 dimineața în etate de 73 ani.

Rămășițele pământești ale răposatului s'au așezat spre vecinică odihnă Duminecă în 4 Octomvrie n. c., la orele 2 după amiază, în cimiterul gr.-or. Suburbial-Iosefin (Sibiu).

Odihnească în pace!

— **Un nou soi de escrocherie.** Poliția din Paris a arestat pe un anume Cuvillier, care înființase un birou de călătorii, cu care escroca publicul. Cuvillier spune că orișicine va putea călători în jurul lumii cu o cheltuială numai de 1 franc și 50 pe zi.

Secretul întreprinderii sale Cuvillier îl expuse într-o broșură în care spune că de multă vreme mai multe familii bogate au lăsat sume imense cari să ajute pe săraci să călătorească în lume.

Dobânda acestor sume de bani s'ar urca la mai multe milioane pe an.

Numeroase persoane credeau spusele lui Cuvillier până ce poliția a descoperit pungășia. Escrocul încasase mai multe sute de mii de franci.

— **Holera în Basarabia.** Guvernământul Basarabiei, orașele și districtele Riga și Dorpat au fost declarate amenințate de holera.

— **Calendarul Gregorian în Rusia.** La Academia de științe din Petersburg s'a numit o comisiune, care să se ocupe cu chestia introducerii calendarului Gregorian în Rusia. Comisiunea a decis să se convoace o conferință internațională la Petersburg, în care să se discute chestia.

Din izvor bun se anunță acum că preoțimea rusă se opune din răspuneri la modificarea calendarului, susținând că introducerea calendarului Gregorian ar produce mare perturbare în public.

Ministrul comerțului caută a se opune curentului preoțimii. Guvernul n'a luat nici o deciziune.

— **Gazeta tâlharilor.** În Moscova este o gazetă săptămânală „Bozatzka Gazeta“ (Gazeta descultilor). E ziarul hoților și vagabonzilor. Biroul e în str. Nikitinska în fața unui teatru de mahala.

Vezi un scaun, o masă, o sobă și un tinar negricios cu plete și care miroase a grajd și a

Farmacia „Regina Elisabeta“

laborator medical și cosmetic

Bzeged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celebre cu efect experimental au gur, fabricate în laboratorul cosmetic și cunoscut sub numele „Elisabeta“.

Cremă de față „Elisabeta“ — de zi și de seară — redă feței fragilența tinereții, împiedică formarea creștelor, face să dispară imediat pistruiele, petele de față și tot felul de necurățenii ale pielii. Prețul 1 și 2 cor.

Lapte de orin „Elisabeta“, contra tuturor boalelor de piele și a defectelor frumuseții, efect sigur. Prețul 1 cor. 30 fl.

Spirt de păr „Elisabeta“ după o folosire de câteva zile împiedică formarea mătreței, întărește rădăcinile bolnav ale părului. Prețul 1 cor. 60 fl.

„Buzodol“ contra asudărilor picioarelor și a mânilor — după o singură folosire, efect sigur și în cazurile cele mai grave. Prețul 1 cor.

Singurul depozit la fabricantul. Comandele din provincie se îndeplinesc punctual. La o comandă de 10 cor. au loc socotește împachetarea și portul.

Lemle József, farmacia

Nici odată nu dai de dl redactor și nici de se tipărește nu se știe. Dar publică felurite articole, anunțuri și desemnuri cari interesează „breasla”.

Așa un tânăr, care vrea să se însoare publică: „Am cea mai fragedă copilărie m-am îndelețnit cu furturile și sunt așa de dibaci încât pot să credința pe soția mea că va trăi în lux”. (Nat. Zeitung).

— Marinositatea Sultanului. Peste 80.000 persoane din Turcia au fost exilate de către sultan în cursul ultimilor ani. Ei cer acum sultanului despăgubiri.

O delegațiune a foștilor exilați compusă din doi musulmani și doi armeni, s'a înfățișat acum câteva zile la Ildiz-Kiosk, pentru a înmâna o petițiune pe care cer să fie despăgubiți pentru pierderile ce au suferit în tot timpul cât au fost în exil.

Din partea sultanului s'a comunicat delegațiunii că Padișahul a rămas dureros impresionat, vădind că atât de multe persoane fuseseră exilate. Sultanul le trimite salutul său și și rezervă dreptul de a lua o hotărâre după ce va fi vorbit cu marele vizir.

A doua zi foștii exilați se duseră la marele vizir.

Mare fu surprinderea lor auzind că sultanul trimisese ministrului poliției o sumă de 11.500 lei spre a le fi împărțită. Foștii exilați refuzară cu indignare această sumă. Ei au intențiunea de a se adresa justiției. În cazul când justiția va admite cererea lor, suma ce va urma să le fie plătită va trece de douăzeci de milioane. Probabil că nici un mijloc nu va rămâne neîncercat, pentru a se evita acest lucru.

Nu trebuie să uităm că peste 300.000 armeni au fost masacrați. În cazul când foștii exilați vor căpăta despăgubiri, armenii vor cere și danșii despăgubiri. Și atunci sultanul sau statul turc va trebui să pună la dispoziție vre-o 100 de milioane.

x Tot felul de chipiuri militare și de alte uniforme, apoi ciacăi și calpăce din materia cea mai bună și în prețuri ieftine. Fabricate proprii. *Weber Pál* maestru specialist pentru confecționarea chipiurilor Coșovia (Kassa) Fö-utca.

Congresul de educație morală la Londra.

Congresul internațional de educația sau pedagogia moralei s'a deschis la 12/25 la Londra la universitate și s'a urmat Duminecă, Luni și Marți 15/28.

E cel dintâu congres de acest fel. E sub patronul ministrilor de instrucție publică din Britania mare, Belgia, Bulgaria, China, Franța, Germania, Grecia, România, Olanda, India, Italia, Japonia, Mexic, Rusia, Spania, Turcia și Statele-Unite și a ministrilor instrucției din cele șase-sprezece colonii engleze. Toate aceste țeri au trimis sau pe ministrii înșiși sau pe directorul ministrului sau prin delegați dintre fruntașii învățământului.

La deschidere, în ședința de dimineață, când a fost cuvântarea președinteală, profesorul Michael E. Sadler, erau de față la opt sute de congresiști — bărbați și femei, — cari și-au făcut o specialitate din problema la a cărei deslegare are a contribui congresul de față și cele ce se vor mai face, oamenii tari în teorie și în practică, fără deosebire de religie sau partid politic.

Congresul, fiind cel dintâu, nici nu are de gând nici nu ar putea dezbate complex și lua hotărâre în toate chestiile privitoare la educația morală, ci înainte de toate, va căuta să dea problemei o formă sistematică și să stabilească bază comună pentru toți, ori cari ar fi părerile lor speciale.

În ședința de dimineață s'a pus, ca să zicem așa, problema. Au prezidat pe rând profesorul Sadler, lordul Aveburg și doamna Bryant. După amiază a fost primire la lordul Fitzmaurice, subsecretar în externe.

Președintele Sadler a arotat foarte luminos programul congresului și a stăruit, înainte de toate, asupra înrăuririi ce școlărele elementare sau secundare au asupra moralității școlărilor, după cum sunt școli cu externi sau cu interni, numai pentru băieți sau numai pentru fete, ori amestecate pentru băieți și fete la un loc. Școala luată

ca unitate are mare înrăurire morală prin răspunderea și datorile colective ce impune membrilor săi trăitori într-o comunitate școlară, sănătoasă moralicește și înțelept organizată, cu întinsă autonomie și nu prea din scurt reglementată.

Apoi analizează factorii cari fac viața corporativă (comună) foarte puternică spre a lucra în bine asupra caracterelor. De cea mai mare însemnătate e personalitatea învățătorului. Țara care vrea educație dătătoare de inspirații și de vlagă nu și va alege dascăli numai prin examene privitoare la inteligență. (Luarea aminte a ascultătorilor e la culme). Va pune mai mare temelie pe instinctul care face în stare a conduce pe alții și pe spiritul de jertfă de sine decât pe titluri strălucite universitare.

Al doilea factor în viața corporativă din școală e valoarea intelectuală și morală a unui sistem de studiu bine ales, aplicat de dascăli cari cunosc materiile. Al treilea factor e organizarea acelor indelețniciri și petreceri ale tinerilor, cari să i deprindă a avea și purtă răspunderi personale, îndrumându-i spre răspunsurile mai înalte și mai grele cari îi așteaptă în viață. Dar, afară de sugestia directă sau individuală, experiența îndelungă a educătorilor i-a dus pe toți la convingerea că e nevoie și de educație morală de-a dreptul. Deosebiri de părere în această privință vin din pricina deosebirii, fie și fără a-și da seamă, asupra idealurilor educației.

Astăzi sunt la noi în luptă două idei în privința organizării celei mai nimerite a școlăre. Una pune temelie pe puterea și datoria educatoare a școlăre. Intrucât îl privește, Sadler crede că nici una din acele două nu are dreptate în totul și că nici una nici alta din ele nu se poate aplica în forma ei extremă la toate cerințele complicate și anevoie de hotărât ale tinerimeii. Mai e de părere că nu se poate educația morală fără o religie oareșicare. Sadler crede că asupra trei puncte trebuie congresul să și pirolească luarea aminte îndeosebi. Până la ce punct e cu puțință școlărele noastre publice elementare a face să se folosească școlării de înrăurirea prețioasă ca formă de caracter a vieții corporative școlăre? Al doilea, dacă nu ar trebui să se ia măsuri ca dascălii să fie mai bine pregătiți, decât astăzi, cu cunoștințele trebuitoare pentru sarcina de-a conduce pe tineri și de-ai face să capete credința într'un ideal moral.

Al treilea, dacă n'ar fi de nevoie să se dea mai mult sprijin educor tinerimeii spre a o călăuzi în anii adolescenței?

Felix Adler, profesor de morală aplicată la universitatea Columbia, New-York, vorbește despre scopul și ținta educației morale. Arată că educația trebuie să îmbrățișeze purtarea oamenilor în toate ramurile ei. Adevărat dascăl de morală e acela care dă tinerilor imboldul de a-și încorda puterile pentru bine. De altfel personalitatea dascălului e factorul hotărâtor în educația morală. S'a zis, că scopul mișcării noastre e de-a înlocui morală religioasă prin o morală științifică. Nu e de această părere. Educația morală a tinerilor nu se poate plănui și organiza mulțumitor până ce nu se va hotărî un plan de educație morală pentru cei vrâstnici. Principiul moral rămâne același, dar în cursul vieții se schimbă aplicarea lui, căci puncte de vedere deosebite trebuie luate în samă. Intocmirea unui plan de educație morală pentru toate perioadele vieții e de neapărată nevoie spre a putea deslagă bine problema educațiunei pentru tineri.

Se teme ca mișcarea de față să nu se întinză prea repede și fără trăinicie. Lucrul e așa de greu și de delicat încât poate fi încredințat numai la dascăli bine pregătiți, căci altfel ar duce rău în loc de bine. Nu se poate da de-adreptul învățatură sub forma de lecții de morală. Trebuie să ia forma de comunicare intimă între dascăl și între tineri și să fie în formă prietenească. Lucrarea nu trebuie s'o facă statul și fiindcă nu sunt dascăli în stare și pentru că statul neapărat ar tinde să mecanizeze și să facă numai formal acest învățământ. De-oamdată li mai bine să se lase această sarcină pe seama societăților de oameni binevoitori cari s'ar organiza.

Foerster, profesor la astronomie la universitatea din Berlin, arată că educația morală viitoare trebuie să aibă ca țel a face ca omul să aibă libertatea vieții năuntrice neatârnată de imboldurile datorite afățărilor întâmplătoare din afară.

Emil Boutroux, profesor de filosofie la universitatea din Paris, cere să se cultive în copii și

vrâstnici însușirile de caracter, inimă, judecată, inteligență, cerute de mintea luminată, cu lămuriri de ce se cere așa, nu altfel. Aceasta e datoria de căpetenie a oricărui dascăl.

Economie.

Budapesta, 5 Octomvrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum. :

Grân pe Oct. 1908 (100 kg.)	22.98 - 23.00
Săcară pe Oct.	18.68 - 18.70
Cucuruz pe Malu	14.70 - 14.72
Ovăs pe Oct.	15.90 - 15.92

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:
Grâu nou

De Tisa	— — — —	22 K.	80—23 K.	60 fil.
Din comitatul Albei	— — — —	22	> 60—23	> 40
De Pesta	— — — —	22	> 60—23	> 40
Bănățenesc	— — — —	22	> 80—23	> 60
De Bacica	— — — —	22	> 80—23	> 60
Săcară	— — — —	18	> 75—18	> 90
Orzul de nutreț, cvalit. I.	— — — —	15	> 75—15	> 90
de cvalitatea II.	— — — —	15	> 40—15	> 65
Ovăs de I.	— — — —	16	> 50—16	> 80
de II.	— — — —	16	> 10—16	> 40
Cucuruz vechiu	— — — —	16	> 80—17	> —
de nou	— — — —		> —	> —

Poșta Redacției.

V. Tamașda. Il pierdusem între manuscrisele vechi și abia azi am dat de ei. Va apare în vre-unul din numerii pentru popor. Mai multă curiozitate.

Redactor responsabil **Constantin Savu.**
Editor proprietar **George Nichin.**

Creșterea dinților.

Pentru Dumnezeu, dați micului suferind Emulsiunea SCOTT și cruțați-l de nopțile de nesomn. Dinții vor eși fără nici o durere și fără boale interne și vor fi albi, drepti și tari.

Copilul iubește

Emulsiunea Scott

și o consumă cu plăcere. Repară și ajută digestiunea de căteori e tulburată.

Prețul unui flacon veritabil 2 cor. 50 fil.

De vânzare în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunei a se lua seamă la marca metodului SCOTT — care este pescarul

Fiecare învățător
să ceară
catalogul special de hărți,
rechizite de învățământ,
globuri, inscripții de școlă
și tot felul de alte obiecte
pentru învățământ, după
prescrierea ministrului
de instrucție publică.

Se capătă la librăria lui
Ingusz I. și fiu,
Arad, strada Weitzer János.
Telefon pentru comit. Arad și Timiș 517.

Caut
Un candidat de avocat

cu praxă bună

aplicare momentană pe lângă condițiuni favorabile. Reflectanții să se adreseze la subscrisul.

Dr. Aurel Lazar, adv.
Oradea-mare.

Primul salon de corsete în Sibiu
Premiat. Premiat.

Recomandă tot felul de corsete fine și elegante după măsură

Depozit bine asortat

în 40 de feluri de corsete (și tot felul de articole de felul acesta) fason particular totdeauna în rezervă.

Cu stimă.

J. Oschanitzky.

Bretterpromenade Palais Habermann.

Fason bun.

Prețuri reale.

Cele mai bune mașini de cusut de azi sunt

PFAFF

Mersul ușor fără șgomot. Ediție de gust. Durabilitate fără seamăn. În întrebuințarea cea mai eficientă, cea mai practică pentru broderie artistică. Se pot căpăta în magazinul lui

Hammer Vilmos

Maestru de electricitate

Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

AVIZ!

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință a damelor din loc și jur, că fostul

magazin de pălării

a văduvei Kábdebó Miklós-né aflător în edificiul teatrului orașenesc

existent de 45 ani în Arad

l-am preluat

și l-am provăzut cu cele mai moderne pălării pentru dame.

Rog deci p. st. public ca cu încredere avută în înaintașa mea să mă onoreze și pe mine, deoarece sunt de principiu să servesc p. st. mușterii **marfă bună — cu preț ieftin.**

Rugându-mă pentru binevoitorul sprigin și pentru cercetarea magazinului meu de pălării, rămân cu toată stima

POLTZ MARY

urm. văd. Kábdebo M.

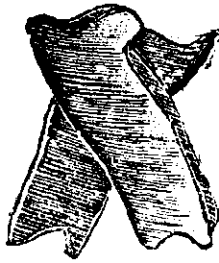
Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de tălpi, fabricația proprie de partea de sus a ghetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pele al lui

Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz u. 1

Distins cu diploma de recunoștință :: în anul 1904. ::

Catalogul ilustrat a prețurilor gratuit.

Chiar dacă ar costa multe parale

tot ar trebui să cetească toată lumea comunicatul scris în limbă populară, pe care l-a publicat institutul Elektro-Vitalizer. Fără a mai cruța oboseala și cheltuielile resumează pe baze științifice problemele fundamentale a vindecării

prin electricitate și descrie pe cel mai ideal factor al acesteia aparatul

«Electro-Vitalizer»

În Ungaria nu s'a dat până acum publicității o asemenea carte, de aceea atragem atențiunea acestor cari suferă de o slăbiciune generală a nervilor, de slăbiciune sexuală, de insomnie, de dureri de cap, de dureri în spate, digestie defectuoasă, anemie, parilisie și neuralgie să cetească această carte interesantă și vor învăța din ea multe lucruri științifice.

Această carte o poate căpăta oricine gratis și porto-franco, în plic închis, dacă se provoacă la acest ziar și fără nici un obligament. Iar dacă ne cercetează le arătăm cu plăcere modul nostru de vindecare și le explicăm avantajele aparatului Elektro-Vitalizer.

Inst. de consult. med. Elektro-Vitalizer
BUDAPEST, Károly-körút 2 félem. 51.

Cupon pentru o carte gratuită.

Institutului de consultații medicale „ELEKTRO-VITALIZER”
Budapest, Károly-körút 2, félemelet 51.

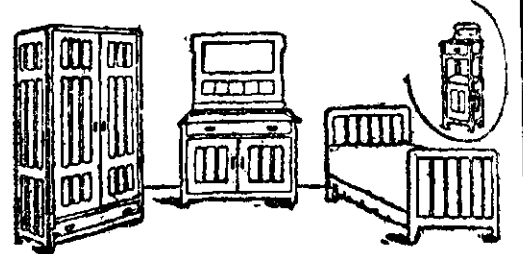
Vă rog să-mi trimiteți gratuit și porto-franco în plic închis opul despre

Model modern de vindecare cu electricitate.
pentru bărbați / volumul care nu- /
dame / dorți trebuie șters.

Numele _____
Adresa _____

KARL HOREDY

magazin de mobile.
Nagyzeben, Salzgasse Nr. 11.

Magazin de dulapuri, mese, scaune, scaun de copii, paturi, divane credențe, paturi de bucătărie, spălător și tot felul de mese, scaune din lemn încovoiat, scaune cu leagăn, foteluri de biou, taluret cu șurup, mese de ceai ș. a. Sunt totdeauna în depozit

Crema Salvator cel mai bun cosmetic pentru mâni și față, contra pistruiilor și a necurătenilor de pe față. 1 borcan 1 cor.

Pudra Salvator, apără fața de părleală și face pelea albă ca laptele. Albă, roză și crem, 1 cutie 1 coroaună.

Săpun Salvator, în timpul cel mai scurt face pelea fină și fragilă. 1 bucată o coroaună.

Praf de pele Salvator Nr. III. un medicament sigur contra sudării mânilor și a picioarelor, absolut necăcios. 1 cutie 1 coroaună.

Soirt de vin (Franzbrandwein) Salvator. Un medicament de casă cunoscut care nu trebuie să lipsească din nici o casă. Se recomandă la orice răceală, durere de cap, migrenă, junghieri, reumă și ischios. Prețul unei sticle 1 coroaună.

Schwedische Tropfen. (Picături de Svedia) o doftorie probată contra boalelor de stomac. O sticlă originală 1 coroaună.

Balsam pentru bătăături depărtează repede și fără durere orice bătăătură, pelea întărită sau negei. Prețul unei sticle cu pensolă 70 fileri.

Toate aceste preparate sunt numai atunci veritabile, dacă sunt provăzute cu marca de scut «Salvator».

Comandele din provincă se execută prompt și cu băgare de seamă.

S. Mittelbach,
farmacia și drogheria la Salvator.
Zagrab
(Croatia).

BENYOVSZKY L. ARNOLD

fabricant de instrumente muzicale.
SZÁSZRÉGEN.

Își recomandă VIOLINELE fabricație proprie precum și alte instrumente, așa instrumente de suflare din lemn și alamă, h armonice, flășinetă, fluer, ocarine, citere, cimbale.

Tot așa primește repararea a tot felul de instrumente cu prețuri ieftine și lucrare artistică.

Reparare de orgă mare, harmonium și gramofone.

